

דומינו חרוזים

סירה

העוֹבֵד בַּגְּנָה
מִתְחַרֵּז עִם עֵנָן.
גֵּנָן

כְּלִי נְגִינָה
מִתְחַרֵּז עִם קוֹף.
תּוֹף

הַבֵּן שֶׁל הַפָּרָה
מִתְחַרֵּז עִם רֶגֶל.
עֵגֶל

כְּלִי שֶׁמְבַשְׁלִים בּוֹ
מִתְחַרֵּז עִם דִּיר.
סִיר

בְּעַל חַיִּים גָּדוֹל
מִתְחַרֵּז עִם טִיל.
פִּיל

מְדַלִּיקִים אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת
וְהוּא מִתְחַרֵּז עִם זֵר.
נֵר

בְּגֵד שֶׁמִּתְחַרֵּז
עִם חֶרֶב.
גֶּרֶב

פּוֹרַח בַּגְּנָה
מִתְחַרֵּז עִם קֶרַח.
פָּרַח

כְּלִי שִׁיט
מִתְחַרֵּז עִם טִירָה.
סִירָה (דומינו חרוזים - מחזורי)

דומינו חרוזים לגיל הרך*

מדובר בחריזת חרוזים שזה אחד המשחקים הלשוניים הנחמדים ביותר שאני מכירה. חרוז מתערסל למשקל, לתנועה, לשמיעה, לראיה.

אפשר לחרוז שטויות, כלומר לא ממש מילים, אלא כמעט-מילים שנוצרו רק כדי לחרוז. זה נפלא להיכנס לעולם החריזה דרך מקצב של מילה-לא מילה.

הגדרה של (המילה) **מילה** זה **צירוף אותיות בעל משמעות**, אך כאן בחריזת שטויות, המשמעות היא משנית או נעדרת, כי אנחנו בעניין של מקצב החריזה.

אפשר להתחיל לחרוז שטויות ("שטוים") בשפה הנפלאה של דתיה בן דור, אוהבת השפה העברית ומאהיבה אותה עלינו) בנות הברה אחת. שיר, קיר, דיר, (שְמִיר באידיש!) חור, אור, בור (שְנור כנ"ל)

אפשר לגלוש להמצאות כמו נור, גור, פור וכו', סתם כדי לגלגל את המילים על הלשון ולטעום אותם בחיך. עוד יגיע הזמן לדיוקים, כרגע אנחנו בשלב ההתאהבות. (אפשר לקרוא לכל המשחק הזה המצ-**אות** או הרפתק-**אות**, ולהשמיש את המילה "**אות**" כ"סמל" חזותי ושמיעתי).

כשלומדים בגן או בבית הספר לשון –שפת האם, אנחנו יוצאים מתוך הנחה שהילדים יודעים מילים רבות. זה ידע ש"מסתובב באוויר". הרי הלימוד לא נעשה רק בבית ספר, לומדים המון בבית, ברחוב, עם חברים, בכל מקום. **בלימוד שפת האם מתמקדים בנושא מדוייק יותר, נניח חרוזים.**

המשחק **דומינו חרוזים** מכוון לגיל הרך, גן, ראשית בית הספר היסודי, חינוך מיוחד, אולפן לעולים חדשים קטנים וגדולים.

לגיל הגן מתאים המשחק **ללא** הטקסט המלווה. חורזים תמונה בתמונה (קוף - תוף), אך בהדרגה מלווה המורה את התהליך ומוסיפה **חידה וחרוז**.

דוגמאות:

לחידה

כלי נגינה

מתחרז עם קוף (יש ציור של קוף)

יוצמד ציור של תוף.

לחידה

בעל חיים גדול

מתחרז עם טיל

יוצמד ציור של פיל

זה לא כל כך פשוט כי כל חידה מורכבת מ-2 חלקים, שאלה ותמונה, אבל מהר מאוד תופס הילד את העניין ומתחיל ליהנות. בדומינו זה יש רק 9 אבנים/קלפים, כך שהוא לא מתיש!!!!!!

משחק לימודי מורכב מתבנית ומתוכן. במשחק **דומינו חרוזים** החרוזים הם התוכן והדומינו היא תבנית המשחק. המאפיין של אבן דומינו, שהיא מחולקת ל-2 שדות (יש גם דומינו שמחולקת ל-3 או 4 שדות, אבל אבן הדומינו הקלאסי מחולקת ל-2 שדות). זה אומר שלאבן דומינו על השולחן אפשר להתחבר מ-2 כיוונים.

בדומינו הקלאסי המוכר לנו (התאמת כמות לכמות) כל משתתף מקבל 7 אבנים ובתורו, הוא מניח בהתאמה אבן דומינו עד אשר נפטר מכל האבנים. כאן **בדומינו חרוזים** תבנית הדומינו היא **סגורה**. בכוונה תחילה תכננתי שהתבנית תהיה סגורה, כדי שלא יושקע מאמץ בחשיבה אסטרטגית. המטרה שלי, כמתכננת משחק לימודי **היא לשים דגש על החרוזה**, ולכן התבנית סגורה וקלה מאוד.

אחרי שמשחקים במשחק 3-4 פעמים, רוב הילדים יודעים לחרוז את המילים הנתונות. עכשיו אפשר "להתפרע". אפשר לחרוג מהתבנית המקובעת, ולאפשר אסטרטגיה שקימת בדומינו הקלאסי (האסטרטגיה מגולמת במטרה המשחקית. המטרה המשחקית היא להיפטר ראשון מהאבנים, תוך חסימת היריב) או להרחיב את "יריעת החרוזים" ולצקת את התוכן בתבניות משחק שונות.

ספר מומלץ לחרוזים: **"חרוזים לכל עט- המילון העברי לחרוזה"** של איתן אבניאון, הוצאת איתאב
הסבר מפורט על משחקי דומינו ויישום תכנים שונים אפשר לראות בספריי:
ספר המשחגים, משחקים לימודיים, אני בבית.
* יצרתי את **דומינו חרוזים כמשחק קלפים וכמשחק מצגת** להפעלה בכיתה.